

KARLOVA UNIVERZITA V PRAZE
Fakulta sociálních věd
Institut komunikačních studií a žurnalistiky

POSUDEK MAGISTERSKÉ DIPLOMOVÉ PRÁCE

POZOR: V počítači vyplňujte pouze do šedivých políček! Po jejich vyplnění hotový posudek vytiskněte, podepište, odevzdejte ve dvou kopiích a zašlete elektronicky na adresu sekretariátu katedry.

Typ posudku („kliknutím“ zakřížkujte platnou variantu)
Posudek vedoucího práce Posudek oponenta

Autor/ka práce

Příjmení a jméno: DAVIDOVÁ Michaela

Název práce: Pojetí médií veřejné služby v prostředí nových médií: případ České republiky

Autor/ka posudku

Příjmení a jméno: ŠMÍD Milan

Pracoviště: IKSŽ FSV UK

1. VZTAH SCHVÁLENÝCH TEZÍ A VÝSLEDNÉ PRÁCE („kliknutím“ zakřížkujte vybrané hodnocení)

		Odpovídá schváleným tezím	Odchyluje se od tezí, odchýlení je v práci zdůvodněné a je vhodné	Odchyluje se od tezí, odchýlení je v práci zdůvodněné, ale není vhodné	Odchyluje se od tezí, odchýlení není v práci zdůvodněné a není vhodné	Neodpovídá schváleným tezím
1.1	Cíl práce	☒	☐	☐	☐	☐
1.2	Technika práce	☐	☐	☒	☐	☐
1.3	Struktura práce	☒	☐	☐	☐	☐

KOMENTÁŘ (slovní hodnocení vztahu tezí a práce, případně konkrétní popis hlavních výtek)

Svůj názor v bodu 1.2. zakládám na vlastní představě o tom, jak by slibovaná případová studie a kvalitativní analýza měla vypadat. Týká se třetí kapitoly, která nám prezentuje závěry, aniž poskytla podklady, na jejichž základě tyto závěry byly učiněny. Dozvíme se sice kategorizaci zkoumaných dat, ale slibovaná zakódovaná data vztahující se k jednotlivým případům (serverům) chybějí.

2. HODNOCENÍ OBSAHU VÝSLEDNÉ PRÁCE

Vyplňujte číslicí na škále 1 – 2 – 3 – 4 – 5 – 6 – 7 (jedinečné a vynikající – výborné – velmi dobré – dobré – ještě akceptovatelné – téměř nevyhovující – zcela nedostatečné)

		Hodnocení známkou
2.1	Relativní úplnost zpracované literatury ke zvolenému tématu	1
2.2	Schopnost kriticky vyhodnotit prostudovanou literaturu a aplikovat ji	2
2.3	Úroveň zpracování materiálu, resp. zvládnutí techniky empirického výzkumu	5
2.4	Schopnost sestavit a použít soubor metod přiměřený cíli	4
2.5	Původnost práce, přínos práce k rozvoji oboru	4

KOMENTÁŘ (slovní hodnocení obsahu výsledné práce, případně konkrétní popis hlavních výtek)

Základem problémů této práce je terminologická nejasnost a nejasné vymezení médií obecně a tzv. nových médií zvláště. Obecné, rozostřené, "fuzzy" definice médií, nečinící rozdíl mezi komunikačními médii obecně a médii masové komunikace, mají svoji výhodu při formulování obecných hypotéz a popisu trendů, jsou-li však konfrontovány s praktickou realitou, ukáže se jejich slabina. Jak jsem pochopil, pro diplomantku patří mezi nová média vše, co je k dispozici na internetu a online komunikaci, neboť pro ni je celý internet zároveň masmédiem (str.19), a zároveň obecným komunikačním médiem (str. 20), přičemž spíše to druhé je pravda. Internet je komunikačním prostředím, komunikačním médiem, na kterém probíhají téměř veškeré možné typy sociální komunikace (e-mail, chat, jeden k jednomu, jeden k mnohým, mnozí k jednomu, mnozí k mnohým apod.), přičemž jen malá část má charakter komunikace masové, jež opravňuje zařadit internet do rodiny masových médií. Diskusi by zasloužila i diferenciací používání výrazu "server" a "portál". Autorka všechny webové stránky vzorku nazývá portálem, přestože v některých případech jde buď o informační (eurofotbal.cz, patria.cz, ct24.cz) nebo komunitní (nyx.cz, androidforum.cz) servery, z nichž některé to mají ve své identifikaci výslovně

uvedeny. Internetoví odborníci (např. Jiří Peterka) upozorňují na to, že portálem je pouze takový server, který nabízí množinu internetových služeb (databáze, vyhledávání, chat, možnost blogu, případně i emailu), příkladem budiž seznam.cz, centrum.cz, ale do jisté míry i zkoumané adresy rodina.cz, romea.cz. Konečným důsledkem této definiční neujasněnosti je pak zařazení všech případů nesourodého vzorku do kategorie nových médií vykonávajících veřejnou službu. Naskytá se pak otázka - poskytuje veřejnou službu také blesk.cz jenom proto, že umožňuje uživatelům internetu diskutovat pod články, jako se to děje u serveru patria.cz (zde jen registrovaní účastníci) nebo u ct24.cz (volně, bez cenzury)?

Výše uvedené připomínky se týkají závěrečné třetí kapitoly. U předchozích dvou kapitol lze ocenit studium a využití literatury, na jejichž základě jsou popsány změny mediálních prostředí posledních let, jakož i koncepty veřejné sféry a médií veřejné služby. Kapitola první, jejíž větší část se opírá o práci německého sociologa Dietera Prokopa, však trpí syndromem "tiché pošty", kdy vícenásobně zprostředkovaná informace nepřesným překladem nebo následnou citací bývá někdy příliš zjednodušena nebo deformována ve svém významu. Například:

Vannevar Bush ve statí „poprvé artikuloval myšlenku webu“ (str. 14 - v jakém smyslu? celosvětové komunikační síť, nebo pouze hypertextového organizování informací?), "Kabelová televize byla placená a mohla proto (?) nabízet alternativu k obvyklému pozemnímu vysílání" (kdyby nebyla placená, tak by nemohla? - str.15). Věta "Digitalizace terestrické televizní sítě v devadesátých letech tak znamenala velkou změnu na televizním trhu, širší programovou nabídku, konkurenci veřejnoprávních programů" (str.16) vyvolává falešnou představu, že ke změnám došlo v 90. letech, přičemž tyto změny teprve začínaly (počátek digitalizace VB 1998, Švédsko 1999, Německo 2002), a projevil se až v 21. století.

Zmínka o Web 2.0. by zasloužila kritičtější odstup, neboť tento svého času populární a módní termín je dnes již přijímán s jistou nedůvěrou Web 2.0 totiž neobsahuje takové kvalitativní změny, které by ho opravňovaly k odlišení od tradičního webu, neboť zvýšené sdílení informací, participace, jsou pouze rozvinutím již existujících aplikací. Tento kritický postoj zastává i tvůrce webu Tim Berners-Lee. Dnes už je známo, že se zcela nenaplnila očekávání ve věci vzniku "občanské žurnalistiky" (str. 40) schopné konkurovat tradičním médiím, které své produkty rozšířily do sítě. Převážná většina blogů dnes recykluje obsah a agendu nastolenou profesionály. V tvrzení, že "veřejnou sféru komunikovanou masmédií nahrazuje nová veřejná sféra" (str.34) by možná bylo vhodnější použít "doplňuje" namísto "nahrazuje."

Na jedné straně akceptují rozhodnutí autorky vybrat vzorek "tak, aby splňoval vlastnost maximální různorodosti". Přesto se nemohu ubránit pocitu, že z této různorodosti nebyly učiněny závěry, které by čtenáři objasnily, že ne všechny tyto weby jsou produktem neziskových aktivit za účelem vytváření veřejné sféry a tedy ne všechny mohou stejnou měrou být označeny za média veřejné služby. Například naprostou většinu informačního obsahu serverů eurofotbal.cz, patria.cz a ct24.cz tvoří převzaté zprávy agentur či redaktorů ČT, u eurofotbalu.cz doplněné o překlady ze zahraničních sportovních serverů, tedy nejde o modelový případ tvorby obsahu občanskými iniciativami "zdola". Eurofotbal.cz a patria.cz jsou obchodními podniky, patria.cz má svou placenou část, rovněž komunitní server nyx.cz se snaží vydělávat prodejem prémiové placené verze, nehledě na to, že registrace na tomto serveru není pro každého. Univerzální dostupnost, znak veřejné služby, zde chybí.

3. HODNOCENÍ KONEČNÉ PODOBY VÝSLEDNÉ PRÁCE

Vyplňujte číslicí na škále 1 – 2 – 3 – 4 – 5 – 6 – 7 (jedinečné a vynikající – výborné – velmi dobré – dobré – ještě akceptovatelné – téměř nevyhovující – zcela nedostatečné)

		Hodnocení známkou
3.1	Logičnost struktury práce, podloženost závěrů	3
3.2	Zvládnutí terminologie oboru	3
3.3	Funkčnost, úroveň, přiměřenost poznámkového aparátu	2
3.4	Dodržení citační normy (pokud se v textu opakovaně objevují pasáže přejaté bez udání zdroje, hodnotte stupněm 7. Pokud v textu zjistíte přejaté pasáže vydávané autorem neoprávněně za vlastní zjištění, nedoporučte práci k obhajobě a ve „zdůvodnění v případě nedoporučení“ navrhněte, aby s autorem bylo zahájeno disciplinární řízení.)	1
3.5	Jazyková a stylistická úroveň práce (pokud je opakovaně porušována platná kodifikace pravopisné normy, hodnotte stupněm 7)	2
3.6	Oprávněnost a vhodnost příloh, grafická úprava	0

KOMENTÁŘ (slovní hodnocení obsahu výsledné práce, případně konkrétní popis hlavních výtek)

Jak už jsem uvedl v předchozí části, moje připomínky se soustřeďují do třetí kapitoly, ve které se na stránce 46 slibuje rozsáhlá komparace, na stránce 50 se dozvíme o kategorizaci zkoumaných dat, leč tato data jsou nám utajena. Deskripce obsahu a zvyklostí u jednotlivých serverů nenahradí analýzu podloženou fakty. V žurnalistice platí, že informace se mají ověřovat z více zdrojů, zde autorce stačilo, že u jednotlivých serverů měla jen zdroj jeden, a to ještě pro čtenáře anonymní. Nevím, do jaké míry se to srovnává s metodami vědecké práce.

Nicméně s obecně formulovanými závěry - včetně tabulky 6 - lze víceméně souhlasit, často také díky tomu, že jsou tak obecné. Například když se dozvíme, že média veřejné služby zajišťují "základní mediální servis", nemáme šanci zjistit, co tento servis konkrétně obsahuje. Když závěrečná věta práce konstatuje, že "síťová společnost je prostředím, které zasluhuje důkladně prozkoumat, přináší totiž do sociální reality nové podněty," je na čtenáři, aby si do pojmu "síťová společnost" a "nové podněty" dosadil konkrétní obsah. Sníženou známku za stylistiku způsobily stránky 16 (USA a SSSR se vzájemně vyčerpávali) a 32 (potencionální).

4. SHRNUJÍCÍ KOMENTÁŘ HODNOTITELE (celkové hodnocení výsledné práce, její silné a slabé stránky, původnost tématu a závěrů apod.)

Tento rozsáhlý a kritický posudek neznamená, že bych ji chtěl diskvalifikovat k obhajobě. Chtěl jsem pouze upozornit, že teoretické koncepty, často přebírané ze zahraniční literatury, je třeba neustále poměřovat praxí a zcela konkrétní analýzou zcela konkrétní reality. Jedině tak se můžeme vyvarovat toho, že bychom vydávali svá přání za skutečnost. Nové komunikační médium internetu nepochybně vytváří prostor pro novou veřejnou sféru habermasovského typu, umožňující participaci soukromé sféry na diskusi o věcech veřejných a poskytující příležitost přímé a nezprostředkované komunikace mezi občany navzájem a občany a státem. Nicméně optimistické prognózy spojující rozvoj internetu se zkvalitněním a prohloubením politické demokracie se zatím nenaplnují. Také proto je třeba držet se faktů a reality a nevydávat za veřejnou službu prostý fakt, že příslušný server umožňuje participaci v diskusních fórech. Nehledě na to, že veřejná služba se odvozuje od kategorie veřejného zájmu, který je místně historicky a kulturně podmíněn.

Shrnuto a potvrzeno: Silnou stránkou práce je využití teoretických poznatků ze studia literatury. Slabou stránkou byla realizace a prezentace výzkumného projektu.

5. OTÁZKY NEBO NÁMĚTY, K NIMŽ SE PŘI OBHAJOBĚ DIPLOMANT MUSÍ VYJÁDŘIT:

5.1	Kdo je provozovatelem webového serveru rodina.cz? Případně z jakých zdrojů je financován? Kdo je autorem textů? (viz vyčleněná kategorie "producenti a uživatelé" na str. 51)
5.2	Jaký podíl mají na tomto serveru texty, o nichž se autorka vyjádřila (str. 57), že mají "propagační charakter"?
5.3	
5.4	

6. NAVRHOVANÁ ZNÁMKA („kliknutím“ zakřížkujte vybrané hodnocení)

výborně – velmi dobře – dobře – nedoporučuji k obhajobě

ZDŮVODNĚNÍ V PŘÍPADĚ NEDOPORUČENÍ

Datum: 8.6.2010

Podpis: ..

Hotový posudek vytiskněte, podepište, odevzdejte ve dvou kopiích a zašlete elektronicky na adresu katedry!